

University of Tehran Press

Studying Social Trust of Iranians as Social Capital: Meta-Analysis of Researches

Taha Ashayeri^{1*} | Abazar Ashtari Mehrjardi² | Akbar Zulfaqari³ | Elham Abbasi⁴

1. Corresponding Author, Department of History and Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili. Email: t.ashayeri@uma.ac.ir
2. Department of Sociology Research Institute of Social and Cultural Studies, Ministry of Science, Research and Technology, Tehran, Iran. Email: Ashtari80@gmail.com
3. Department of Political Science, Faculty of Humanities, Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: akbarzolfaghari@pnu.ac.ir
4. Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: elham@pnu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received January 24, 2023
Revised July 04, 2023
Accepted October 22, 2023
Published online March 08, 2025

Keywords:
Social trust,
Meta-analysis,
Political cohesion,
Socio-economic justice.

ABSTRACT

Trust is one of the components of social capital and one of the main elements of human relations in society. It is the foundation of social interactions between members of society and the link between tribes, people and the government. The purpose of the research is to study the factors affecting social trust by looking at published scientific studies (retrospective) and conducting a systematic review of research. The research method to address the purpose of the article is meta-analysis (CMA2), focusing on published (authentic and survey scientific documents) in the period of 2004 to 2023. The statistical population comprises 84 published documents; 48 research cases (based on the entry and exit criteria) were intentionally selected after screening. The analysis tool employed is Cohen's *d* and Fisher's *f* in the form of effect size and the *Q* test was applied to measure research heterogeneity. Furthermore, mediating variables have also been used. Thus, the results show that cultural factors (cultural capital, religious affiliation, national identity, moral-value commitment, media consumption, individualism); political (political trust, political cohesion, political anomie, political participation); social (social cohesion, social empathy, social indifference, feeling of social discrimination, social anomie, social participation, feeling of social security, social satisfaction); economic (relative deprivation, class gap, sense of socio-economic justice, economic anomie) and context (age, education, socio-economic base) have had a significant impact on the level of social trust of Iranians.

Cite this article: Ashayeri, T.; Ashtari Mehrjardi, A.; Zulfaqari, A. & Abbasi, E. (2025). Studying Social Trust of Iranians as Social Capital: Meta-Analysis of Researches. *Social Capital Management*. 12 (1), 59-76. <http://doi.org/10.22059/jscm.2023.353902.2382>

© The Author(s). **Publisher:** University of Tehran Press.
DOI: <http://doi.org/10.22059/jscm.2023.353902.2382>

مطالعه اعتماد اجتماعی ایرانیان به مثابه سرمایه اجتماعی: فراتحلیل پژوهش‌ها

طاها عشایری^{۱*} | اباذر اشتری مهرجردی^۲ | اکبر ذوالفقاری^۳ | الهام عباسی^۴

۱. نویسنده مسؤل، گروه تاریخ و جامعه‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی. رایانامه: t.ashayeri@uma.ac.ir
۲. گروه جامعه‌شناسی پژوهشکده مطالعات اجتماعی و فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، تهران، ایران. رایانامه: Ashtari80@gmail.com
۳. گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: akbarzolfaghari@pnu.ac.ir
۴. گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: elham@pnu.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۱۸

کلیدواژه:

سرمایه اجتماعی،
هویت ملی،
انسجام سیاسی،
عدالت اجتماعی-اقتصادی.

اعتماد اجتماعی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و عناصر اصلی روابط انسانی، بسترساز تعاملات اجتماعی و ارتباط‌دهنده چندانیه میان اقوام، مردم و دولت است. هدف اصلی تحقیق، مطالعه عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی با مروری بر پژوهش‌های تجربی است. روش پژوهش از نوع فراتحلیل (CMA2) در بازه زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۴۰۳ و ابزار تحلیل آن آماره d کوهن و f فیشر در قالب effect size است. جامعه آماری پژوهش ۸۴ سند که ۵۳ مورد به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. نتایج نشان می‌دهد که عوامل فرهنگی (سرمایه فرهنگی، تعلق مذهبی، تعلق به هویت ملی، عوامل رسانه‌ای-مجازی، مصرف رسانه‌ای، فردگرایی)؛ عوامل سیاسی (کارایی و عملکرد سیاسی، قانون‌گرایی سیاسی-اجتماعی، انسجام سیاسی، رضایت سیاسی، مشارکت سیاسی)؛ عوامل اجتماعی (انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، تعلق اجتماعی، بی‌تفاوتی اجتماعی)؛ عوامل روانی (امیدواری اجتماعی، سرمایه روان‌شناختی، منزلت و عزت اجتماعی، احساس تبعیض اجتماعی، رضایت از زندگی) و عوامل اقتصادی (محرومیت نسبی، شکاف طبقاتی، اشتغال و مشارکت اقتصادی، احساس عدالت اقتصادی و آنومی اقتصادی) بر میزان اعتماد اجتماعی جامعه ایرانی در فاصله زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۴۰۳ تأثیر معنی‌داری داشته است.

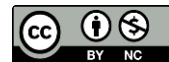
استناد: عشایری، طاها؛ اشتری مهرجردی، اباذر؛ ذوالفقاری، اکبر و عباسی، الهام (۱۴۰۴). مطالعه اعتماد اجتماعی ایرانیان به مثابه سرمایه اجتماعی: فراتحلیل پژوهش‌ها.

مدیریت سرمایه اجتماعی، ۱۲ (۱) ۵۹-۷۶. <http://doi.org/10.22059/jscm.2023.353902.2382>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

© نویسندگان.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jscm.2023.353902.2382>

مقدمه

اعتماد^۱، یکی از عناصر ضروری حیات اجتماعی و از مهم‌ترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی^۲ است (Pohchin, 2006, p. 23). روستاین، (۱۳۹۳، ص ۱۰۹). شرط اساسی برای یک جامعه سالم، اعتماد اجتماعی^۳ متقابل بین اعضاء و بین مردم و مسئولان است (جمال محمدی و زنگنه، ۱۳۹۲، ص ۱۶۱). اعتماد به یکدیگر شرط تشکیل روابط ثانوی است که به نوبه خود برای مشارکت سیاسی و اجتماعی مؤثر در هر دموکراسی^۴ وسیع ضروری است (جوهری و بالاخانی، ۱۳۸۵). حس اعتماد همچنین برای اجرای قوانین دموکراتیک لازم است (زاهدی، ۱۳۹۶، ص ۳۰۰). جیمز کلن (Edwards & Foley, 1998)، اعتماد را وارد کردن عنصر خطر در کنش با دیگران و مرتبط با مخاطره می‌داند (Coleman, 1988) که از بسترهای سرمایه‌ای ظهور می‌کند. اجتماعاتی که دارای روابطی نزدیک و پیوند عاطفی غنی بوده و در تعامل پایدار اجتماعی هستند، بستر مناسبی برای اعتمادآفرینی دارند (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007). شناخت اجتماعی و داشتن نظام همسایگی و الگوی خویشاوندی در جوامع سنتی، منبع شکل‌دهی به اعتماد بوده است (Ferragina, 213, p. 49). وجود چنین مکانیسم‌هایی، منفعت جمعی را بالأخص در رفتار اقتصادی تأمین می‌کند و جمع‌گرایی اقتصادی را به جای فردگرایی عقلانی تقویت می‌نماید (Folland & Rocco, 2013). طبق نتایج پژوهش در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۴، به تدریج، میزان اعتماد اجتماعی کاهش یافته است. مهم‌ترین دلیل این بی‌اعتمادی از نگاه مردم، نبود صداقت، اختلاس و دزدی، مشکلات اقتصادی، فریبکاری، کلاهبرداری و وضعیت بد جامعه است (پورحسین، ۱۳۹۷، ص ۶۸). شاخص اعتماد اجتماعی در بسیاری از زمینه‌ها مطلوب نیست، بلکه روندی کاهشی را دنبال می‌کند (پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۷). اعتماد اجتماعی از مهم‌ترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و از الزامی‌ترین عناصر در ساختار روابط اجتماعی جامعه ایرانی است، این امر در گذر زمان تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار گرفته است، پژوهش‌های مختلفی درباره اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن صورت گرفته است. جستجوی کلیدواژه "اعتماد اجتماعی" در نورمگز، پایگاه علمی جهاد دانشگاهی، ایران داک و مگ‌ایران، گویای این است که نزدیک به ۸۴ پژوهش انجام گرفته و از میان در بازه زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۴۰۳ نزدیک به 53 سند پژوهشی مرتبط با فراتحلیل کمی، بعد از غربال‌سازی و کنترل نتایج آن، جهت پردازش در نرم‌افزار cma2 انتخاب شدند. با نگاهی به تعدد و فراوانی پژوهش‌ها در این زمینه می‌توان به فقدان انسجام تجربی (یافته‌ها)، پراکندگی در قلمرو جغرافیایی؛ روشی و نظری و همچنین فقدان یک اجماع درباره مهم‌ترین دلایل و عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی در جامعه ایرانی، اشاره نمود که انجام یک فراتحلیل کمی در سطح کلان و در یک بازه زمانی (اولین پژوهش تا آخرین سند نمایه شده در پایگاه‌ها) طولانی؛ را الزامی نموده است تا بتوان درباره خلق و بازآفرینی اعتماد اجتماعی در ایران با استفاده از نتایج فراتحلیل سیاست‌گذاری فرهنگی-اجتماعی و سیاسی انجام داد. بر این اساس پرسش‌های پژوهش عبارتند از:

- عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتماد اجتماعی در ایران کدام هستند؟
- عوامل فرهنگی مؤثر بر اعتماد اجتماعی در ایران کدام هستند؟
- عوامل روانی مؤثر بر اعتماد اجتماعی در ایران کدام هستند؟
- عوامل سیاسی مؤثر بر اعتماد اجتماعی در ایران کدام هستند؟
- عوامل اقتصادی مؤثر بر اعتماد اجتماعی در ایران کدام هستند؟

پیشینه پژوهش

در این قسمت به مطالعات خارجی به صورت اجمالی و پژوهش‌های داخلی مرتبط (جهت فراتحلیل) شده است.

الف) مطالعات خارجی

سنگیران و کایپورپیروتانا (۲۰۲۳) در پژوهشی در بین نسل Z تا لیند، سنین ۱۸-۲۵ ساله با حجم نمونه ۴۳۰ مورد؛ به این نتیجه

1. Trust
2. Social capital
3. Socila trust
4. Democracy

رسیده است که اعتماد اجتماعی در این گروه، امری وابسته به شرایط اجتماعی-اقتصادی است و ارزش‌های نسلی، هنجارهای اجتماعی، ساختار خانواده و نوع طبقه و همچنین رفتارهای رسانه‌ای در آن مؤثر است. وانگ و همکاران (۲۰۲۳)، در مطالعه‌ای پژوهشی با عنوان "اعتماد اجتماعی و رفاه اجتماعی نسل اول دانشجویان چین با نمونه ۶۲۲ نفری" به این نتیجه رسیدند که الگوی مرجع، دوستان صمیمی، فضای آموزشی و شرایط فرهنگی بر اعتماد دانشجویان تأثیر داشته است.

ب) مطالعات داخلی

جدول ۱. پیشینه تجربی تحقیق

نویسنده	شیوه نمونه‌گیری	مکان پژوهش	حجم نمونه	قومیت
تنها (۱۴۰۳)	طبقه‌ای	بجنورد	۱۷۰	فارس
ابراهیمی و همکاران (۱۴۰۲)	خوشه‌ای	تهران	۴۵۹	فارس
پاسبان شغل‌آباد (۱۴۰۱)	طبقه‌ای متناسب	شهر مشهد	۲۴۸	فارس
ایقانی اسکویی (۱۴۰۱)	در دسترس	تهران	۴۰۲	فارس
حسینی گل‌افشانی و رازانی (۱۴۰۱)	تصادفی	تهران	۳۸۴	فارس
غلامی (۱۴۰۱)	تصادفی ساده	شهر ایوان	۲۸۴	کرد
زبردست (۱۴۰۰)	تصادفی طبقه‌ای	شهرستان جیرفت	۳۸۷	فارس
قاسمی (۱۴۰۰)	تصادفی ساده	شهر قروه درجزین	۳۱۲	فارس
ثابت ویشکاسوقه (۱۴۰۰)	تصادفی خوشه‌ای	شهر رشت	۳۸۴	گیلیکی
حسینی و همکاران (۱۴۰۰)	تصادفی ساده	شهر تهران	۳۸۰	فارس
امیری شیراز و همکاران (۱۴۰۰)	تصادفی ساده	شهر رشت	۳۶۵	گیلیکی
هاشمی و همکاران (۱۴۰۰)	تصادفی ساده	شهر تهران	۲۱۰	زرتشتی
سیدزاده (۱۳۹۹)	تصادفی خوشه‌ای	شهر زاهدان	۳۸۴	بلوچ
سادات خادمی (۱۳۹۹)	تصادفی طبقه‌ای	تهران	۳۶۲	فارس
بهشتی و کهنسال خوب (۱۳۹۸)	خوشه‌ای	دهدشت	۳۸۲	لر
صادری بی‌بالان و همکاران (۱۳۹۸)	تصادفی ساده	استان گیلان	۳۷۸	گیلیکی
مولایی و همکاران (۱۳۹۵)	تصادفی طبقه‌ای	شهر آبدانان	۲۵۳	کرد
ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۴)	تصادفی ساده	مازندران	۳۷۵	مازنی
باوندپور (۱۳۹۷)	تصادفی ساده	زنان کرمانشاه	۲۷۰	فارس
فرشیدمتین و طالب‌پور (۱۳۹۷)	تصادفی ساده	جزیره کیش	۳۸۱	فارس
محمدی (۱۳۹۷)	تصادفی ساده	مازندران	۳۸۴	مازنی
زاهدی (۱۳۹۶)	طبقه‌بندی‌شده	مرکز غرب تهران	۳۷۲	فارس
یحیی زاده و همکاران (۱۳۹۶)	تصادفی	سبزوار	۲۰۰	فارس
هاشمی و دلقندی (۱۳۹۶)	تصادفی	خراسان رضوی	۲۰۰	فارس
نعیمی و مهدی‌زاد (۱۳۹۵)	تصادفی ساده	مریوان	۳۰۰	کرد
ظهیری‌نیا و نیکخواه (۱۳۹۴)	خوشه‌ای متناسب	بندرعباس	۲۹۵	بلوچ
زمانیان و همکاران (۱۳۹۴)	تصادفی	شهرستان میناب	۳۸۴	ترک
اکبری و قوامی (۱۳۹۴)	خوشه‌ای	بیرجند	۳۵۵	فارس
خرم‌آبادی و ابدالی (۱۳۹۳)	خوشه‌ای طبقه‌ای	شهرستان ایلام	۳۲۰	کرد
باقریانی (۱۳۹۳)	طبقه‌ای متناسب	بهبهان	۳۴۶	فارس
عباس‌زاده و میرزایی (۱۳۹۳)	طبقه‌ای تصادفی	تبریز	۴۰۱	ترک
محمدی و زنگنه (۱۳۹۲)	خوشه‌ای	نیشابور	۳۸۴	فارس
احمدی و همکاران (۱۳۹۲)	خوشه‌ای	تبریز	۶۰۰	ترک
عسگری و شرافت (۱۳۹۲)	خوشه‌ای طبقه‌ای	ایلام	۳۳۱	کرد
محسنی و همکاران (۱۳۹۰)	چندمرحله‌ای	تبریز	۷۵۲	ترک
بیدل و محمودزاده (۱۳۹۱)	خوشه‌ای	مشهد	۳۸۴	فارس
ذوالفقاری و همکاران (۱۳۹۱)	خوشه‌ای	خرم‌آباد	۳۱۰	لر
یاری و هزارجریبی (۱۳۹۱)	خوشه‌ای	کرمانشاه	۳۹۰	فارس

ادامه جدول ۱.

نویسنده	شیوه نمونه‌گیری	مکان پژوهش	حجم نمونه	قومیت
هزارجریبی و مروتی (۱۳۹۰)	تصادفی طبقه‌ای	تهران	۳۷۰	فارس
عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۰)	طبقه‌ای	تبریز	۴۰۰	ترک
حیدرآبادی (۱۳۸۹)	چندمرحله‌ای	مازندران	۲۸۰	مازنی
افشانی و همکاران (۱۳۸۹)	خوشه‌ای	نجف‌آباد	۲۴۴	فارس
کتابی و همکاران (۱۳۸۹)	طبقه‌ای	چهارمحال بختیاری	۶۱۲	لر
کفاشی و آزاده (۱۳۸۸)	خوشه‌ای	رودهن	۱۸۰	فارس
معیدفر و جهانگیری (۱۳۸۸)	خوشه‌ای	ارومیه	۳۰۰	ترک
و وثوقی و آرام (۱۳۸۸)	خوشه‌ای طبقه‌ای	شهر خلخال	۲۶۰	ترک
مه‌دوی و همکاران (۱۳۸۸)	طبقه‌بندی	تهران	۳۹۱	فارس
سبحانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸)	طبقه‌ای متناسب	تهران	۴۵۰۰	فارس
هزارجریبی و صفری شالی (۱۳۸۸)	چندمرحله‌ای	تهران و قم	۲۰۰۰	فارس
قدیمی (۱۳۸۶)	تصادفی ساده	زنجان	۴۵۰	ترک
اوجاقلو و زاهدی (۱۳۸۴)	خوشه‌ای	زنجان	۳۸۰	ترک
عباس‌زاده (۱۳۸۳)	تصادفی ساده	تبریز	۲۴۸	ترک

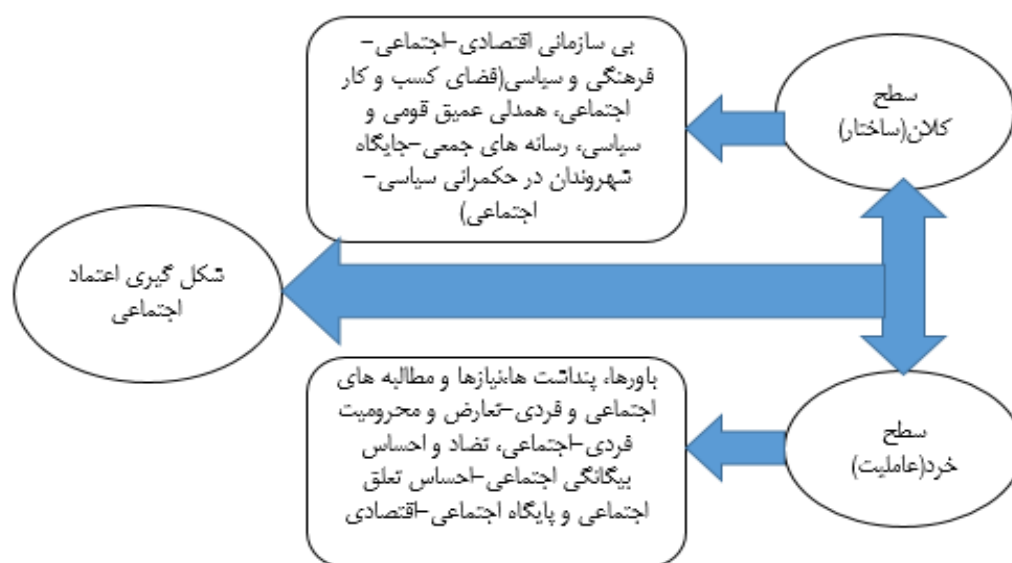
اعتماد اجتماعی

اعتماد عبارت از انتظار برآورده شدن نیازهای شخصی است و اینکه می‌شود روی دنیا یا منابع خارجی حساب کرد. اعتماد گونه‌ای جهت‌گیری ذهنی مبتنی بر پایه ارزیابی فرد است که به وثوق و اطمینان به کسی یا چیزی (سیدامامی و منتظری‌مقدم، ۱۳۹۱: ۱۹۴) یا انتظار قابل پیش‌بینی بودن رفتار دیگران تعبیر می‌شود (اینگلهارت، ۱۴۰۰: ۴۴۷). زیمل (محسنی‌تبریزی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۸) اعتماد را معادل کلمه ایمان و اعتقاد به افراد جامعه می‌داند. اعتماد مهم‌ترین مؤلفه نظم است (چلیبی، ۱۳۸۹: ۱۲). اوفه (پیراهری، ۱۳۹۰) اعتماد را دارای چهار بعد مهم (الف) اعتماد شهروندان به یکدیگر؛ (ب) اعتماد به نخبگان؛ (ج) اعتماد نخبگان به یکدیگر؛ (د) اعتماد سطوح بالا به سطوح پایین جامعه می‌داند. وی به اعتماد افقی میان غیر نخبگان تأکید داشته و اعتماد هسته مرکزی سرمایه اجتماعی است (صادری‌بی‌بالان و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۵).

آنتونی گیدنز اعتماد به اشخاص را زاینده ارتباط ناب دانسته و در عین حال ارتباط ناب منوط به اعتماد متقابل است. رابطه‌های ناب قبل از هر چیز در قلمرو ازدواج، رفاقت، و دوستی‌های بسیار نزدیک پدید می‌آیند. احساس رضایت عاطفی، اهمیت نفس رابطه، باز بودن رابطه و تداوم آن، تعهد، صمیمیت، اعتماد متقابل و استحکام هویت شخصی از رابطه ناب هستند (شکرپیگی و ساروخانی، ۱۳۹۰: ۱۶۲). اعتماد انتظار برآورده شدن چشم‌داشت‌ها در مورد رویدادهای احتمالی است (عباس‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰۲). نکته مهم در ساختن و پروراندن اعتماد در رابطه‌های ناب آن است که هر کس باید شخصیت دیگری را به رسمیت بشناسد و قادر باشد به‌طور منظم بعضی پاسخ‌های مطلوب را از گفتار و رفتار او استنباط کند (باقریانی، ۱۳۹۳: ۸۸).

پاتنام بر آن است که اعتماد یک عنصر بی‌اختیار و ناآگاهانه نیست؛ بلکه مستلزم پیش‌بینی رفتار یک بازیگر مستقل است. منبع اعتماد اجتماعی در جوامع مدرن در هنجارهای معامله متقابل و شبکه‌های مشارکت مدنی است (شایگان، ۱۳۸۸: ۱۵۹). اعتماد حاصل پیش‌بینی‌پذیری رفتار دیگران است و در جوامع کنونی به صورتی پیچیده، غیرشخصی، یا به شکلی غیرمستقیم ضرورت می‌یابد. وی همچنین افزایش مشارکت مدنی و گسترش شبکه‌های اجتماعی را از پیامدهای اعتماد معرفی می‌کند (عباس‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰۲) که در جوامع مدرن از دو منبع مرتبط، یعنی هنجارهای معامله متقابل و شبکه‌های مشارکت مدنی، ناشی می‌شود (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳۴). وی دو نوع اعتماد را از هم متمایز می‌کند: (الف) اعتماد اولیه شامل اعتماد شخصی، اعتماد وابسته به طبقات، اعتماد وابسته به موقعیت، اعتماد گروهی، اعتماد نهادی، اعتماد تجاری، اعتماد سیستمی، اعتماد تکنولوژیک؛ (ب) اعتماد ثانویه: هرگاه بخواهیم به کسی اعتماد کنیم به علائم و الگوهای دست‌دوم متکی هستیم. وی در پیدایش فرهنگ اعتماد مرتبه اقتصادی-اجتماعی، شغل مطمئن، پایگاه شغلی، و تحصیلات را مهم می‌داند (شکرپیگی و ساروخانی، ۱۳۹۰: ۱۶۵).

الگوی نظری پژوهش

شکل ۱. الگوی نظری پژوهش

روشن‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر با مروری بر اسناد و تحقیق‌های گذشته‌نگر از نوع فراتحلیل کمی (CMA2) بوده است. فراتحلیل کمی در مطالعات پیمایشی و پرسشنامه‌محور که روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته مشابه بر اساس ضریب پیرسون و اسپیرمن اندازه‌گیری شده است، در پی برآورد مقدار اثر نهایی متغیر مستقل بر وابسته تحت عنوان effect size است. برحسب سال پژوهش، متغیرهای مستقل معنی‌دار با متغیر وابسته ارزیابی می‌شود. جهت دریافت و جمع‌آوری مقالات از منابع علمی (نورمگز، سیویلیکا، ایران‌داک و مگ‌ایران)، کلیدواژه "اعتماد اجتماعی" جستجو شده و در بازه زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۴۰۳، با حجم نمونه ۸۴ تحقیق شناسایی و در نهایت بعد از کنترل به لحاظ روشی، اعتبار، روایی و یافته‌های علمی، تعداد ۵۳ سند وارد نرم‌افزار شدند. به این ترتیب اندازه اثر نهایی هر پژوهش و اثر نهایی کل به وسیله فرمول فیشر و کوهن برآورد شده است.

یافته‌های تحقیق

الف) توصیفی

- به لحاظ جامعه آماری؛ ۵۲ درصد را شهروندان عمومی؛ ۲۵ درصد را دانشجویان؛ ۸ درصد را دانش‌آموزان و اساتید دانشگاه؛ ۶ درصد را معلمان و ۳ درصد را کشاورزان تشکیل می‌دهند.
- روش نمونه‌گیری ۴۲ درصد از پژوهش‌ها به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای؛ ۳۳ درصد از نوع تصادفی ساده؛ ۱۷ درصد تصادفی طبقه‌ای؛ ۴ درصد به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم بوده است.
- ۸۹ درصد سند مورد بررسی از نوع مقاله علمی پژوهشی؛ ۱۰٫۵ رساله کارشناسی ارشد و ۰٫۵ مقاله کنفرانسی بوده است.
- ۵۸ درصد از پژوهش در مناطق توسعه‌یافته؛ ۲۵ درصد در حال توسعه و ۱۷ درصد در مناطق کمتر توسعه‌یافته اجرا شده است.

(ب) تحلیلی

جدول ۲. نتایج فراتحلیل

گزارش آماری		Effect size	مؤثر بر اعتماد اجتماعی	
sig	Z			
۰,۰۲۴	۲,۲۴۹	۰,۴۰۷	سرمایه فرهنگی	عوامل فرهنگی
۰,۰۰۰	۸,۲۶۸	۰,۳۷۶	تعلق مذهبی	
۰,۰۰۰	۱۱,۷۶۲	۰,۴۴۷	تعلق به هویت ملی	
۰,۰۰۲	۳,۰۷۲	۰,۲۳۳	سواد رسانه‌ای-مجازی	
۰,۰۰۰	-۵,۲۵۱	-۰,۳۷۳	مصرف رسانه‌ای	
۰,۰۰۲	-۳,۰۸۲	-۰,۲۷۰	فردگرایی	عوامل سیاسی
۰,۰۰۰	۸,۵۵۴	۰,۳۳۲	کارایی و عملکرد سیاسی	
۰,۰۰۰	۳,۱۶۵	۰,۴۰۰	قانون‌گرایی سیاسی-اجتماعی	
۰,۰۰۰	۴,۶۵۷	۰,۵۱۶	انسجام سیاسی	
۰,۰۰۱	۱۹,۶۰۲	۰,۳۴۱	رضایت سیاسی	
۰,۰۰۴	۲,۸۹۸	۰,۲۷۱	مشارکت سیاسی	عوامل اجتماعی
۰,۰۰۰	۱۶,۵۱۵	۰,۵۷۸	انسجام اجتماعی	
۰,۰۰۰	۳,۵۱۵	۰,۲۷۶	مشارکت اجتماعی	
۰,۰۰۰	۴,۸۷۲	۰,۲۸۶	احساس امنیت اجتماعی	
۰,۰۴۷	۲,۹۸۷	۰,۲۷۳	تعلق اجتماعی	
۰,۰۰۰	-۴,۴۳۰	-۰,۳۴۱	بی‌تفاوتی اجتماعی	عوامل روانی
۰,۰۰۰	۱۰,۶۳۱	۰,۴۵۳	امیدواری اجتماعی	
۰,۰۰۰	۷,۱۵۰	۰,۲۴۸	سرمایه روان‌شناختی	
۰,۰۰۰	۲,۴۹۸	۰,۳۰۰	منزلت و عزت اجتماعی	
۰,۰۰۵	-۲,۹۶۰	-۰,۱۶۷	احساس تبعیض اجتماعی	
۰,۰۰۰	۵,۲۳۷	۰,۱۹۳	رضایت از زندگی	عوامل اقتصادی
۰,۰۰۰	-۱۱,۵۲۰	-۰,۳۹۲	محرومیت نسبی	
۰,۰۰۰	-۸,۳۱۵	-۰,۲۳۱	شکاف طبقاتی	
۰,۰۰۰	۱۲,۳۰۹	۰,۲۱۸	اشتغال و مشارکت اقتصادی	
۰,۰۰۰	۶,۲۸۳	۰,۲۹۹	احساس عدالت اقتصادی	
۰,۰۰۱	-۲,۶۵۲	-۰,۳۲۳	آنومی اقتصادی	

نتایج نشان می‌دهد که:

(الف) شاخص فرهنگی

- سرمایه فرهنگی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۴۰۷ است.
- تعلق مذهبی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۷۶ است.
- تعلق به هویت ملی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۴۴۷ است.
- سواد رسانه‌ای-مجازی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۳۳ است.
- مصرف رسانه‌ای بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با -۰,۳۷۳ است.
- فردگرایی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با -۰,۲۷۰ است.

(ب) شاخص اجتماعی

- انسجام اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۵۷۸ است.
- مشارکت اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۷۶ است.

- احساس امنیت اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۸۶ است.
- تعلق اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۷۳ است.
- بی‌تفاوتی اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۴۱- است.

ج) شاخص سیاسی

- کارایی و عملکرد سیاسی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۳۲ است.
- قانون‌گرایی سیاسی-اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۴۰۰ است.
- انسجام سیاسی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۵۱۶ است.
- رضایت سیاسی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۴۱ است.
- مشارکت سیاسی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۷۱ است.

د) شاخص روانی

- امیدواری اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۴۵۳ است.
- سرمایه روان‌شناختی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۴۸ است.
- منزلت و عزت اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۰۰ است.
- احساس تبعیض اجتماعی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۱۶۷- است.
- رضایت از زندگی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۱۹۳ است.

ر) شاخص اقتصادی

- محرومیت نسبی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۹۲- است.
- شکاف طبقاتی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۳۱- است.
- اشتغال و مشارکت اقتصادی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۱۸ است.
- احساس عدالت اقتصادی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و مستقیمی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۲۹۹ است.
- انومی اقتصادی بر اعتماد اجتماعی تأثیر معنی‌داری و معکوسی داشته و مقدار اثر نهایی آن برابر با ۰,۳۲۳- است.

بحث و نتیجه

اعتماد اجتماعی، پیش‌شرط اساسی و بنیان حفظ استحکام خانواده، جامعه مدنی و نظام‌های سیاسی بوده و مانع جدی در برابر خطرهای اجتماعی، رفتار مخاطره‌آمیز و آسیب‌های پیش روی یک جامعه است. در عصر حاضر، جامعه ایرانی به دلیل تحولات منطقه، افزایش تنش، جنگ، منازعه هویت قومی و ظهور فرقه‌های قومی، پیش از پیش نیازمند سیاست‌گذاری، تقویت و توسعه بسترهای شکل‌دهنده اعتماد اجتماعی است؛ چرا اعتماد اجتماعی ضامن توسعه حکمرانی، مردم‌سالاری و ارتقای مدارای اجتماعی-سیاسی و کاهش بحران‌های مدنی-اجتماعی در سال‌های آتی و چشم‌انداز جامعه ایرانی خواهد بود. پرسش اصلی پژوهش حاضر با توجه به اهمیت مسئله؛ مطالعه دلایل و بسترهای اثرگذار بر اعتماد اجتماعی جامعه ایرانی در فاصله زمانی ۱۳۸۳ الی ۱۴۰۳ است. به این ترتیب مروری بر اسناد، آثار و داده‌های اخذشده از ۵۳ سند پیمایشی نشان می‌دهد که:

الف) عوامل فرهنگی مؤثر بر اعتماد اجتماعی

نتایج کلی نشان می‌دهد که افزایش سرمایه فرهنگی (۴۰ صدم)، باعث ارتقای اعتماد اجتماعی و پیوندهای میان قومی را تقویت می‌کند. باورها و تعلق مذهبی (۳۷ صدم) ضمن انسجام اجتماعی، زمینه‌های اعتماد اجتماعی را فراهم نموده و در این میان میزان همگرایی با هویت ملی و تعلق اجتماعی به هویت ملی (۴۴ صدم) به تحکیم اعتماد کمک می‌کند. وجود اعتماد از طریق رسانه و فضای مجازی نیز توسعه‌یافته و در ساختار جامعه نفوذ پیدا می‌کند، افزایش سواد رسانه‌ای-مجازی بر اعتماد اجتماعی

تأثیر معنی‌داری گذاشته و مقدار آن ۲۳ صدم است. برعکس سواد و دانش رسانه‌ای باعث که توسعه اعتماد در لایه‌های اجتماعی می‌گردد؛ اما مصرف بیش‌ازحد رسانه‌های جمعی به دلیل تبلیغات منفی، انتشارات مسائل منفی و هجوم فعالیت‌های متضاد با منافع ملی؛ از سطح اعتماد اجتماعی کاسته و ضریب تأثیر نهایی آن برابر با ۳۷ صدم است. رسانه‌های در صورت ناهمسویی با جامعه و انعکاس غیرواقعی مسائل اجتماعی می‌تواند اعتماد اجتماعی را خدشه‌دار نمایند. گذر زمان و تغییر جامعه از ساختار سنتی-جمعی به سوی مدرن و فردگرایی و تغییر هنجارهای سبک زندگی به کاهش پیوندهای جمعی-اجتماعی و رواج فردگرایی منجر شده که این امر بسترهای اعتماد اجتماعی را تحت تأثیر قرار داده و کاهش می‌دهد.

ب) عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتماد اجتماعی

اعتماد اجتماعی، مقوله‌های چندبعدی بوده و از عوامل اجتماعی نیز تأثیر می‌پذیرد، به این معنی که هرچه شدت انسجام و پیوندهای اجتماعی در جامعه ایرانی بیشتر شود، به همان میزان بر سطح اعتماد اجتماعی افزوده می‌گردد. ضریب تأثیر آن برابر با ۵۷ صدم است. یکی از مفاهیم اثرگذار در تقویت اعتماد؛ میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در مسائل روز جامعه و زندگی روزمره جمعی (زندگی بیرون از حوزه خصوصی) بوده و مقدار ضریب آن برابر با ۲۷ صدم است. همچنین با توسعه آرامش، امنیت فکری و جانی؛ اعتماد به همدیگر بیشتر شده و هرچه شهروندان کمتر دچار نگرانی، اضطراب و دغدغه حوزه امنیت داشته باشند، به همان میزان به همدیگر بیشتر اعتماد می‌کنند. داشتن تعلق اجتماعی به خاک، سرزمین، محیط زندگی و فرهنگ و هویت، سازنده اصلی اعتماد اجتماعی بوده و باعث ارتقای آن می‌شود، همچنین کاهش احساس مسئولیت مدنی، رواج بی‌تفاوتی اجتماعی و عدم تعهد اجتماعی به شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه و شهروندان، باعث فرسایش اعتماد اجتماعی می‌گردد.

ج) عوامل سیاسی مؤثر بر اعتماد اجتماعی

مسائل و شرایط سیاسی نقش مهمی در ارتقای اعتماد اجتماعی ایرانیان داشته و به‌طوری‌که با بهبود عملکرد نظام سیاسی و حکمرانی مطلوب در امور اجرایی و حل مشکلات اجتماعی، باعث گرایش و جذب اجتماعی مردم نسبت به نظام شده و این امر در سایه وجود اعتماد اجتماعی است که ضریب تأثیر آن ۳۳ صدم است. همچنین بازتاب قانون‌گرایی در مقامات، مدیران و سطوح بالایی نظام در جامعه (ساختار کلان) باعث افزایش اعتماد اجتماعی شده و با رسوخ فساد، قانون‌گریزی و رشوه در بین کنشگران و نخبگان سیاسی به افت اعتماد اجتماعی منجر می‌شود. در کنار مؤلفه‌های فوق، وجود پیوند، همدلی، انسجام و همبستگی سیاسی میان مردم، اقوام ایرانی و احزاب اصلی جامعه، زمینه‌های اعتماد اجتماعی را فراهم می‌سازد که ضریب تأثیر آن برابر با ۵۱ صدم است. مهم‌ترین عاملی که به اعتماد اجتماعی مردم ایران کمک می‌کند، وجود رضایت سیاسی مردم بوده و ضریب تأثیر آن ۳۴ صدم است. با افزایش رضایت سیاسی، اعتماد اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. در نهایت هرچه سطوح مشارکت سیاسی در انتخابات، مشارکت مردم در مسائل سیاسی و غیره بیشتر شود، این امر اعتماد اجتماعی را تقویت می‌کند که ضریب تأثیر آن ۲۷ صدم است.

د) عوامل روانی مؤثر بر اعتماد اجتماعی

شاخص‌های روانی، ذهنی، نگرشی و پنداشت شهروندان در سطح اعتماد اجتماعی تأثیر فزاینده‌ای دارد، به‌طوری‌که امیدواری اجتماعی و کاهش بدبینی نسبت به وضعیت جامعه و آینده آن، باعث بهبود اعتماد اجتماعی شده و اثر نهایی آن برابر با ۴۵ صدم است. سرمایه روان‌شناختی بر اعتماد اجتماعی تأثیر داشته و مقدار اثر آن ۲۴ صدم است، سرمایه روان‌شناختی به معنای توسعه اعتماد به نفس، عزت‌نفس، خودشکوفایی و آرامش روانی در شهروندان است که با افزایش میزان سرمایه روان‌شناختی، اعتماد اجتماعی نیز تقویت می‌گردد. هرچه میزان منزلت و عزت اجتماعی شهروندان در سطوح کلی افزایش یابد، این امر سرمایه مهمی در ارتقای اعتماد جامعه ایرانی داشته و ضریب اثر آن ۳۰ صدم است. در این میان احساس تبعیض اجتماعی به معنای ناراضی‌تی، نگرش منفی و احساس نا عدالتی در رسیدن به حقوق اجتماعی-شهروندی، باعث کاهش سطوح اعتماد شده و ضریب اثر آن برابر

با ۱۶ صدم است. با افزایش رضایت از زندگی و نداشتن نگرانی فکری و ذهنی به مسائل روزمره زندگی، اعتماد اجتماعی تقویت می‌شود که ضریب اثر آن ۱۹ صدم است.

ر) عوامل اقتصادی مؤثر بر اعتماد اجتماعی

– محرومیت نسبی اثری کاهنده بر اعتماد اجتماعی داشته و منجر به افت اعتماد اجتماعی شده و ضریب تأثیر آن ۳۹ صدم است. از مسائل اقتصادی مهم، شکاف طبقاتی (ضریب جینی) است که با شدن یافتن آن و افزایش فاصله طبقاتی-اجتماعی میان طبقه‌های بالا، متوسط و پایین، اعتماد اجتماعی نیز فرسایشی شده و ضریب اثر آن ۲۳ صدم است. اشتغال و مشارکت اقتصادی، اثری سازنده در ارتقای اعتماد اجتماعی داشته است. به طوری که بهبود فضای شغلی، اقتصادی، توسعه کیفی اشتغال و خلق امنیت شغلی، پشتوانه محکمی برای اعتماد اجتماعی بوده و ضریب اثر آن ۲۱ صدم است، همچنین هرچه شدت عدالت اقتصادی میان شهروندان سواى هویت قومی، مذهبی و جنسیتی، توسعه یابد، اعتماد اجتماعی نیز ارتقا می‌یابد که ضریب اثر آن ۲۹ صدم است. مهم‌ترین امری که باعث کاهش اعتماد اجتماعی می‌شود، انومی اقتصادی است که ضریب اثر آن ۳۲ صدم است، مسائل اقتصادی از جمله بیکاری، تورم، گرانی، کاهش زمینه‌های اشتغال، فرار نخبگان و افزایش بار تکفل خانواده منجر به افت اعتماد اجتماعی می‌گردد. در نهایت می‌توان طبق یافته‌های فراتحلیل پیشنهادهای چندگانه کاربردی زیر را ارائه داد:

الف) اجتماعی

– افزایش مشارکت اجتماعی، انسجام و پیوندهای اجتماعی میان گروه‌های قومی، جامعه مدنی و شهروندان با حکمرانی اجتماعی؛
– افزایش احساس امنیت اجتماعی (عدم تهدیدهای داخلی و خارجی)، ارتقای ضریب امنیت محیطی و شغلی؛
– افزایش رضایت اجتماعی شهروندان از طریق تأمین نیازها و حل مسائل اجتماعی شهروندان.

ب) اقتصادی

– کاهش شدت بیکاری و فقر در جامعه و بهبود وضعیت طبقاتی آن‌ها از طریق ارتقای وضعیت کسب و کار، کارآفرینی اجتماعی و جذب فارغ‌التحصیلان در گروه‌های شغلی؛
– حل و مرتفع‌سازی مطالبه‌های اقتصادی و احساس همدردی با گروه‌های فقیر، حاشیه‌نشین و بیکاران دانشگاهی و بیمه آن‌ها در صورت نیافتن شغل مناسب؛
– تضمین و امید دادن به جامعه؛ تأمین مسکن، خوراک و پوشاک جهت شادکامی و بهزیستی اقتصادی؛

ج) فرهنگی

– مدیریت رسانه‌ای جامعه در پخش برنامه‌های اجتماع‌محور و مردمی کردن رویکرد آن؛
– مبارزه با انحرافات فرهنگی، کج‌روی و بزهکاری فرهنگی در جامعه از طریق نهادهای مربوطه؛
– اخلاقی‌سازی جامعه از طریق آموزش، رسانه و منابع مذهبی و بازآفرینی اعتماد اجتماعی؛
– تبلیغ و تبیین اهمیت هویت ملی-سیاسی و مذهبی و اعتماد به آن.

د) سیاسی

– فراهم‌سازی مشارکت فعالانه مردم در مسائل سیاسی و کاهش فاصله اجتماعی میان مردم و مدیران سیاسی؛
– اقلان‌سازی جامعه از طریق گفت‌وگو، رسانه و شفافیت در کنش‌های سیاسی جهت حفظ اعتماد مردمی؛
– تقویت قانون‌گرایی و مبارزه با فساد و رشوه در سطوح کلان-میانه و خرد؛
– مقابله با بحران، بی‌نظمی سیاسی و ایجاد آرامش سیاسی از طریق کاهش تنش‌های سیاسی در سطح کلان و قانون‌گذاری؛

(ر) روانی

- افزایش عزت و احترام اجتماعی شهروندان؛
- ارتقای سرمایه روان‌شناختی و تقویت هویت روانی شهروندان؛
- بهبود میزان رضایت اجتماعی شهروندان و حل دغدغه و نگرانی‌های اجتماعی آنها

منابع

- ابراهیمی، صلاح‌الدین؛ ناصری امین، احمد؛ عزیزاده، رضا؛ و غلامی، بهمن. (۱۴۰۲). شناسایی عوامل مؤثر بر سرمایه اجتماعی مدیران در سازمان‌های ایرانی اسلامی. مجله مدیریت سرمایه اجتماعی، ۲(۱۰)، ۹۱-۱۰۹.
- ابراهیمی، قربانعلی؛ بایی، علی؛ و میرمحمدتبار، سیداحمد. (۱۳۹۴). اعتماد اجتماعی و تشکل‌های دانشجویی: تبیین تجربی اعتماد اجتماعی دانشجویان عضو و غیرعضو تشکل‌های دانشجویی دانشگاه مازندران. نشریه علوم اجتماعی، ۱۲(۲)، ۲۷-۵۱.
- اجاقلو، سجاد؛ و زاهدی، محمدجواد. (۱۳۸۴). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین ساکنان شهر زنجان. مجله جامعه‌شناسی ایران، ۶(۴)، ۹۲-۱۲۵.
- احمدی، عزت‌الله؛ عدلی‌پور، صمد؛ سپهری، آسیه؛ و حسنعلیزاده، محمد. (۱۳۹۲). رابطه مصرف رسانه‌ای با اعتماد اجتماعی در بین جوانان شهر تبریز. پژوهش‌های ارتباطی، ۲۰(۷۶)، ۸۷-۱۱۲.
- ادریسی، افسانه؛ رحمانی‌خلیلی، احسان؛ و حسینی‌امین، سیده‌نرگس. (۱۳۹۰). بررسی و تبیین اعتماد اجتماعی از رویکرد نظریه ساخت‌یابی گیدنز. راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۱(۱)، ۹-۳۲.
- افشانی، علیرضا. (۱۳۸۹). پژوهشی در باب رابطه دین‌داری و اعتماد اجتماعی. فصلنامه علوم اجتماعی، ۱۷(۴۹)، ۱۸۵-۲۱۷.
- اکبری بورنگ، محمد؛ و قوامی‌راد، زینب. (۱۳۹۴). پیش‌بینی اعتماد بین فردی دانش‌آموزان دختر متوسطه شهرستان بیرجند بر اساس جو عاطفی خانواده و جهت‌گیری مذهبی. مطالعات راهبردی زنان، ۱۸(۶۹)، ۱۷۵-۲۱۱.
- امیری شیراز، منوچهر؛ عباسی اسفنجیر، علی‌اصغر؛ و رحمانی فیروزجاه، علی. (۱۴۰۰). تحلیل فضایی میزان اعتماد اجتماعی مشتریان تأمین اجتماعی در شهر رشت. مهندسی جغرافیایی سرزمین، ۵(۲)، ۳۹۷-۴۱۱.
- ایقانی اسکویی، ساحل. (۱۴۰۱). تحلیل عوامل مؤثر بر سرمایه اجتماعی باشگاه‌های تفریحی- ورزشی شهر تهران (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه الزهرا (س)، دانشکده تربیت‌بدنی اینگلههارت، رونالد. (۱۴۰۰). تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی. (مریم وتر، مترجم). تهران: کویر.
- باقری، محمود؛ شارع‌پور، محمود؛ و کریمی موغاری، زهرا. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر نگرش به کیفیت و عملکرد نهادهای دولتی بر اعتماد اجتماعی در میان شهروندان شهر شیراز (بررسی تجربی نظریه‌های نهادمحور). دو فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی، ۶(۱۴)، ۲۸۷-۳۱۵.
- باقریانی، فریده. (۱۳۹۳). رابطه دین‌داری و اعتماد اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی بهبهان. رفاه اجتماعی، سال چهاردهم (۵۵)، ۷۹-۹۳.
- باوندپور، لیلان. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر میزان اعتماد اجتماعی (دبیران زن شهرستان کرمانشاه). فصلنامه علوم حرکتی و رفتاری، ۱۱(۳)، ۱۹۶-۲۰۲.
- بهشتی، سید صمد؛ و کهنسال خوب، احسان. (۱۳۹۸). تبیین جامعه‌شناختی وضعیت اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه: شهر دهدشت). پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۸(۱۴)، ۲۶۱-۲۸۲.
- بیدل، پری‌ناز؛ و محمودزاده، علی‌اکبر. (۱۳۹۱). بررسی میزان تعلق اجتماعی مردم به جامعه ایران و رابطه آن با اعتماد اجتماعی و فردگرایی، مطالعه موردی شهر مشهد. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۵(۲)، ۳۱-۶۳.
- پاسبان شغل‌آباد، مرضیه. (۱۴۰۱). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر سرمایه اجتماعی سازمانی (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشکده ادبیات و علوم انسانی، تهران.
- پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات. (۱۳۹۷). ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- پورحسین، ثریا. (۱۳۹۷). اعتماد اجتماعی، مفاهیم، نظریه‌ها و سبب‌شناسی. تهران: اداره کل پژوهش و سنجش صداوسیما.
- پیراهری، نیر. (۱۳۹۰). سنجش اعتماد اجتماعی و شاخص‌های آن در بین شهروندان تهرانی. پژوهش‌های جامعه‌شناختی، ۱۷(۵)، ۱۵۱-۱۷۰.
- تنها، اباصلت. (۱۴۰۳). تبیین جامعه‌شناختی میزان اعتماد اجتماعی در نوجوانان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه پیام نور استان خراسان شمالی، مرکز پیام نور بجنورد، بجنورد.
- ثابت ویشکاسوقه، زینب. (۱۴۰۰). اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه: شهروندان شهر رشت) (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه گیلان، گیلان.
- جواهری، فاطمه؛ و بالاخانی، قادر. (۱۳۸۵). رسانه جمعی و اعتماد: بررسی تأثیر رسانه‌های جمعی بر اعتماد اجتماعی (مطالعه موردی شهروندان تهرانی). علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۷(۳)، ۱-۲۹.

- چلبی، مسعود. (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی نظم (ویرایش ۸). تهران: نی.
- حسینی، محمود؛ هاشمی، سید احمد؛ و باقری، مهدی. (۱۴۰۰). بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر تهران. مجله توسعه آموزش جندی‌شاپور اهواز، ۱۲(۱)، ۴۶۴-۴۷۴.
- حسینی گل‌افشانی، سیدمهدی؛ و رازانی، امین. (۱۴۰۲). شناسایی و وزن دهی عوامل مؤثر بر سرمایه اجتماعی ارتش و احصای میزان اثرگذاری این عوامل. نشریه آموزش علوم دریایی، ۴(۳۱)، ۱۱۷-۱۳۳.
- حیدرآبادی، ابوالقاسم. (۱۳۸۹). اعتماد اجتماعی و عوامل اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر آن (مطالعه موردی جوانان ۲۰ تا ۲۹ ساله استان مازندران). مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، ۱(۱)، ۳۹-۶۵.
- خرم‌آبادی، یدالله؛ و ابدالی، فاطمه. (۱۳۹۳). تحلیل عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی در بین معلمان مدارس ابتدایی شهرستان ایلام. در اولین کنفرانس سراسری توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- ذوالفقاری، ابوالفضل؛ جمعه، فرهاد؛ سپهوند، حجت؛ و دریکوند، خدانظر. (۱۳۹۲). عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان اعتماد اجتماعی دبیران متوسطه شهر خرم‌آباد. فصلنامه علوم اجتماعی، ۶۰(۶)، ۲۲۹.
- روستاین، بو. (۱۳۹۳). دام‌های اجتماعی و مسئله اعتماد. (لادن رهبری، محمود شارع‌پور، محمد فاضلی و سجاد فتاحی، مترجمان). تهران: آگه.
- زاهدی، محمدجواد. (۱۳۹۶). مطالعه عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه پیام‌نور غرب تهران). راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۶(۳)، ۲۹۱-۳۲۵.
- زبردست، محمدجواد. (۱۴۰۰). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتماد شهروندان نسبت به سازمان‌های شهری با تأکید بر سازمان. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه شهید باهنر، کرمان.
- زمانیان، مجید؛ خادمی، زهرا؛ سعادت، محسن؛ و وحدانی زرگاه، فاطمه. (۱۳۹۴). بررسی سنجش میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین شهروندان. سومین کنفرانس ملی جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی. تهران.
- سادات‌خادمی، محبوبه. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی با توجه به ویژگی‌های شخصی (فردی) دانشجویان دانشگاه سوره. مطالعات جغرافیا، عمران و مدیریت شهری، ۲۲(۶)، ۱۸۹-۲۰۳.
- سبحانی‌نژاد، مهدی؛ فعلی، جواد؛ و قبادی، محترم. (۱۳۸۸). میزان اعتماد اجتماعی ایرانیان نسبت به صاحبان مشاغل و اصناف کشور. جامعه پژوهی فرهنگی، ۱(۱)، ۳۳-۶۲.
- سیدامامی، کاووس؛ و منتظری مقدم، رضا. (۱۳۹۱). نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی: بررسی پیمایشی دانشجویان دانشگاه‌های تهران. پژوهشنامه علوم سیاسی، ۷(۴)، ۱۸۹-۲۱۶.
- سیدزاده، قادر. (۱۳۹۹). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین مردم شهر زاهدان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه بیرجند، بیرجند.
- شایگان، فریبا. (۱۳۸۸). بررسی عوامل تأثیرگذار بر اعتماد سیاسی. مجله دانش سیاسی، ۴(۱)، ۱۵۳-۱۷۹.
- شکریگی، عالیبه؛ و ساروخانی، محمدباقر. (۱۳۹۰). مدرن‌گرایی و سرمایه اجتماعی خانواده. تهران: جامعه‌شناسان.
- صادری بی‌بالان، سیروس؛ معتمد، محمدکریم؛ و کاوسی، محمد. (۱۳۹۸). سنجش اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن، در بین کشاورزان شالی‌کار شرق استان گیلان (مورد مطالعه: آستانه اشرفیه). دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، ۱۵(۲)، ۵۵-۷۶.
- ظهیری‌نیا، مصطفی؛ و نیکخواه، هدایت. (۱۳۹۴). سنجش میزان اعتماد اجتماعی بین ساکنان شهر بندرعباس و عوامل مؤثر در آن. جامعه‌پژوهی فرهنگی، ۶(۱)، ۸۵-۱۰۶.
- عباس‌زاده، محمد. (۱۳۸۳). عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی دانشجویان. رفاه اجتماعی، ۱۵(۴)، ۲۶۷-۲۹۲.
- عباس‌زاده، محمد؛ علیزاده‌اقدم، محمدباقر؛ و اسلامی، رضا. (۱۳۹۰). اعتماد به دستگاه‌های اجرایی و عوامل مؤثر بر آن. جامعه‌شناسی کاربردی، ۴۱(۲۲)، ۸۳-۱۰۶.
- عباس‌زاده، محمد؛ و میرزایی، مجتبی. (۱۳۹۳). نقش دین در توسعه شبکه اعتماد اجتماعی دانشجویان (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه تبریز). فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۴(۲)، ۱۹۹.
- عسگری، حشمت‌اله؛ و شرافت، سجاد. (۱۳۹۲). تحلیل عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی در جوامع روستایی (مطالعه موردی: دهستان همدان دشت، شهرستان مهران). پژوهش‌های روستایی، ۴(۴)، ۸۵۱-۸۷۹.

- غلامی، ثریا. (۱۴۰۱). بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع اول متوسطه شهر ایوان (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه پیام‌نور، همدان.
- قاسمی، بهروز. (۱۴۰۰). بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی دانش‌آموزان شهرستان درگزین (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه پیام‌نور، همدان.
- قدیمی، مهدی. (۱۳۸۶). بررسی میزان اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های زنجان. شناخت، ۵۳-۵۴(۰)، ۳۲۵-۳۵۶.
- کتابی، محمود؛ ادیبی‌سده، مهدی؛ قاسمی، وحید؛ و صادقی‌ده‌چشمه، ستار. (۱۳۸۹). سنجش اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در مراکز شهرستان‌های چهارمحال و بختیاری. جامعه‌شناسی کاربردی، ۴۰(۲۱)، ۹۷-۱۲۲.
- کفاشی، مجید؛ و آزاده، نادر. (۱۳۸۸). عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان اعتماد اجتماعی در بین اعضای هیئت‌علمی. پژوهش‌های جامعه‌شناختی، ۹(۳)، ۸۹-۱۱۶.
- متین، نسیم فرشید؛ و طالب‌پور، اکبر. (۱۳۹۷). تعیین اثرات عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی در جزیره کیش. کنفرانس ملی عمران و معماری، مدیریت شهری قرن ۲۱.
- محسنی‌تبریزی، علی‌رضا؛ معیدفر، سعید؛ و گلابی، فاطمه. (۱۳۹۰). بررسی اعتماد اجتماعی با نگاهی نسلی به جامعه. جامعه‌شناسی کاربردی، ۴۱(۲۲)، ۴۱-۷۰.
- محمدی، اسماعیل. (۱۳۹۷). بررسی و شناخت رابطه میان اعتماد اجتماعی نسبت به دستگاه‌های اجرایی و رضایت شهروندی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: استان مازندران). چهارمین همایش بین‌المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار.
- محمدی، جمال؛ و زنگنه، مهدی. (۱۳۹۲). سنجش عوامل مؤثر بر میزان اعتماد شهروندان به شهرداری: شهروندان شهر نیشابور. جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، ۲۴(۱)، ۱۵۵-۱۷۰.
- معیدفر، سعید؛ و جهانگیری، پرویز. (۱۳۸۸). اعتماد اجتماعی تعمیم‌یافته و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. جامعه‌شناسی تاریخی، ۱(۱)، ۴۷-۶۸.
- مهدوی، سید محمدصادق؛ ادریسی، افسانه؛ و رحمانی‌خلیلی، احسان. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر دین‌داری بر اعتماد اجتماعی شهروندان تهرانی. جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران، ۳(۲)، ۱-۲۰.
- مولایی، جابر؛ رنجبریان، علی؛ سیدی، سید علی؛ و حسینی، سید علی اکبر. (۱۳۹۵). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر میزان اعتماد اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دختر دانشگاه پیام‌نور شهر آبدانان). توسعه اجتماعی، ۱۰(۴)، ۱۰۵-۱۲۲.
- نعیمی، کیومرث؛ و مهدی‌زاد، وفا. (۱۳۹۶). بررسی و سنجش اعتماد اجتماعی در بین مرزنشینان شهرستان مریوان. پژوهشنامه مطالعات مرزی، ۱۵(۴)، ۱۳-۳۴.
- هاشمی، سید احمد؛ و دلقندی، کاظم. (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر سنجش اعتماد اجتماعی و اعتقادات میان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهید بهشتی خراسان رضوی. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان. روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی.
- هاشمی، سیده حکیمه؛ صالحی امیری، سید رضا؛ کاظمی‌پور، شهلا؛ و موسائی، میثم. (۱۴۰۰). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی اقلیت‌های دینی کشور (مورد مطالعه: جامعه زرتشتیان شهر تهران). مطالعات جامعه‌شناسی، ۱۴(۵۰)، ۳۱-۴۸.
- هزارجریبی، جعفر؛ و صفری‌شالی، رضا. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی شهروندان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۰(۴)، ۱۷-۳۸.
- هزارجریبی، جعفر؛ و مروتی، نادر. (۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه تهران). برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۷(۳)، ۲۷-۶۶.
- وثوقی، منصور؛ و آرام، هاشم. (۱۳۸۸). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهر خلخال (استان اردبیل). مجله پژوهش‌های جامعه‌شناختی، ۳(۳)، ۱۳۳-۱۵۶.
- یاری، حامد؛ و هزارجریبی، جعفر. (۱۳۹۱). بررسی رابطه احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان (مطالعه موردی ساکنان شهر کرمانشاه). پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۱(۴)، ۳۹-۵۸.
- یحیی‌زاده، بهمن؛ حاج محسنی، مصطفی؛ و حبیبی، علی. (۱۳۹۶). سنجش اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین دانشجویان مرکز علامه طباطبایی سبزوار در سال تحصیلی ۹۶-۹۵. در دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش.
- Coleman, James S. (1988). Social capital in the creation of human capital. American journal of sociology, 94, S95-S120
- Edwards, Bob; & Foley, Michael, W. (1998). Civil society and social capital beyond Putnam. American behavioral scientist, 42(1), 124-139.

- Ellison, N; Steinfield, Ch; & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook “friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of computer-mediated communication*, 12(4), 1143-1168.
- Ferragina, E. (2013). The socio-economic determinants of social capital and the mediating effect of history: Making Democracy Work revisited. *International Journal of Comparative Sociology*, 54(1), 48-73.
- Folland, Sh; & Rocco, Lo. (2013). *Economics Of Social Capital And Health, The: A Conceptual And Empirical Roadmap (Vol. 2)*. World Scientific.
- Pohchin, L. (2006). Exploration of social capital and physical activity participation among adults on Christmas Island.
- Saenghiran, T. & Chaipoopirutana, S. (2023). A dynamic model of factors influencing of trust, attitude, subjective norm, and perceived behavior control on e-commerce repurchase intention towards generation Z in Thailand. *Social Science Asia*, 9(1), 1-18. <https://doi.org/10.14456/ssa.2023.2>
- Wang, Qun, K, Baohua, Y and Jun, Ch. (2023). Social trust and subjective well-being of first-generation college students in China: the multiple mediation effects of self-compassion and social empathy, *Front. Psychol.* 24 April 2023 Sec. Personality and Social Psychology Volume 14 - 2023 <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1091193>

منابع فارسی به انگلیسی

- Abbaszadeh, M; Alizadeh-Aghdam, M.B; and Eslami, R. (2011). Trust in executive bodies and its influencing factors. *Applied Sociology*, 41(22), 83-106. (In Persian).
- Abbaszadeh, M; and Mirzaei, M. (2014). The Role of Religion in Developing Students' Social Trust Network (Case Study: Tabriz University Students). *Quarterly Journal of Culture in the Islamic University*, 4(2), 192-216 (In Persian).
- Abbaszadeh, Mo. (2004). Factors influencing the formation of social trust in students. *Social Welfare*, 15(4), 267-292. (In Persian).
- Afshani, A. (2010). A study on the relationship between religiosity and social trust. *Social Sciences Quarterly*, 17(49), 185-217. (In Persian).
- Ahmadi, E; Adlipour, S; Sepehri, A; and Hassanalizadeh, M. (2013). The relationship between media consumption and social trust among youth in Tabriz. *Communication Research*, 20(76), 87-112. (In Persian).
- Ajaqlou, S; and Zahedi, M. (2005). A study of social trust and its influencing factors among residents of Zanjan. *Journal of Iranian Sociology*, 6(4), 92-125. (In Persian).
- Akbari Borang, M; and Ghavami-Rad, Z. (2015). Predicting interpersonal trust among female high school students in Birjand based on family emotional climate and religious orientation. *Women’s Strategic Studies*, 18(69), 175-211. (In Persian).
- Amiri-Shiraz, M; Abbasi-Esfajir, A; and Rahmani-Firouzjah, A. (1400). Spatial analysis of the level of social trust of social security customers in Rasht city. *Geographical Engineering of the Land*, 5(2), 397-411. . (In Persian).
- Asgari, H; and Sharafat, S. (2013). Analysis of Factors Affecting the Formation of Social Trust in Rural Communities (Case Study: Hamedan Dasht Rural District, Mehran County). *Rural Studies*, 4(4), 851-879. (In Persian).
- Ayghani Oskouei, S. (1401). Analysis of factors affecting the social capital of recreational and sports clubs in Tehran city (Master's thesis). Al-Zahra University (S), Faculty of Physical Education, (In Persian).
- Bagheri, M, Mahmoud; and Karimi Moghari, Z. (2010). Studying the effect of attitude towards the quality and performance of government institutions on social trust among citizens of Shiraz city (an empirical study of institution-based theories). *Bi-Quarterly Journal of Sociology of Social Institutions*, 6(14), 287-315. . (In Persian).
- Bagheriani, F. (2014). The relationship between religiosity and social trust, Islamic Azad University of Behbahan. *Social Welfare*, 14th Year (55), 79-93. . (In Persian).
- Bavandpour, L. (2018). Study of factors affecting the level of social trust (female teachers in Kermanshah city). *Quarterly Journal of Motor and Behavioral Sciences*, 1(3), 196-202. . (In Persian).
- Beheshti, S; and Kohnsal Khoob, E. (2019). Sociological explanation of the state of social trust and its influencing factors (case study: Dehdasht city). *Contemporary Sociological Research*, 8(14), 261-282. . (In Persian).
- Bidel, P; and Mahmoudzadeh, A. (2012). Study of the level of social belonging of people to Iranian society and its relationship with social trust and individualism, a case study of Mashhad city. *Quarterly Journal of Iranian Cultural Research*, 5(2), 31-63. . (In Persian).
- Chalabi, M. (2009). *Sociology of Order* (8th edition). Tehran: Ney. (In Persian)
- Coleman, James S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American journal of sociology*, 94, S95-S120

- Ebrahimi, Gh; Baidi, A; and Mirmohammadtabar, S. (2015). Social trust and student organizations: An empirical explanation of social trust among students who are members and non-members of student organizations at the University of Mazandaran. *Journal of Social Sciences*, 12(2), 27-51. . (In Persian).
- Ebrahimi, S; Naseri Amin, A; Alizadeh, R; and Gholami, B. (2022). Identifying factors affecting managers' social capital in Iranian Islamic organizations. *Journal of Social Capital Management*, 2(10), 91-109. (In Persian)
- Edwards, Bob; & Foley, Michael, W. (1998). Civil society and social capital beyond Putnam. *American behavioral scientist*, 42(1), 124-139.
- Ellison, N; Steinfield, Ch; & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of computer-mediated communication*, 12(4), 1143-1168.
- Ferragina, E. (2013). The socio-economic determinants of social capital and the mediating effect of history: Making Democracy Work revisited. *International Journal of Comparative Sociology*, 54(1), 48-73.
- Folland, Sh; & Rocco, Lo. (2013). *Economics Of Social Capital And Health, The: A Conceptual And Empirical Roadmap (Vol. 2)*. World Scientific.
- Gholami, S. (2014). Study of Factors Affecting the Social Trust of Female Students in First Grade of Secondary School in Ivan City (Master's Thesis). Payam-Noor University, Hamadan. (In Persian).
- Hashemi, S; and Delqandi, K. (2017). Factors influencing the measurement of social trust and beliefs among students of Shahid Beheshti University of Education, Khorasan Razavi. The first national conference of modern research in Iran and the world. *Psychology and educational sciences, law and social sciences*. (In Persian).
- Hashemi, S; Salehi-Amiri, S; Kazemi-Pour, Sh; and Moussaei, M. (2020). Sociological study of factors affecting social trust of religious minorities in the country (case study: Zoroastrian community in Tehran). *Sociological Studies*, 14(50), 31-48. (In Persian).
- Hassani, M; Hashemi, S; and Bagheri, M. (2020). A study of the influencing factors on the formation of social trust in second-year high school students in Tehran. *Journal of Development of Jundishapur Education, Ahvaz*, 12(1), 464-474. (In Persian)
- Hazar-Jeribi, J; and Maroti, N. (2011). Factors affecting the formation of social trust (case study: students of Allameh Tabatabaei University and Tehran University). *Social Welfare and Development Planning*, 7(3), 27-66. (In Persian).
- Hazar-Jeribi, J; and Safari-Shali, R. (2009). Study of factors affecting social trust of citizens. *Applied Sociology*, 20(4), 17-38. (In Persian).
- Hosseini Golafshani, S; and Razani, A. (2022). Identifying and weighting the factors affecting the social capital of the army and calculating the impact of these factors. *Journal of Marine Science Education*, 4(31), 117-133. (In Persian)
- Hyderabad, Ab. (2009). Social trust and socio-cultural factors affecting it (case study of 20-29 year old youth in Mazandaran province). *Sociological Studies of Youth*, 1(1), 39-65. (In Persian)
- Idrisi, A; Rahmani-Khalili, E; and Hosseini-Amin, S. (2011). A study and explanation of social trust from the approach of Giddens's structuration theory. *Socio-Cultural Strategy*, 1(1), 9-32. (In Persian)
- Inglehart, R. (202). *Cultural transformation in an advanced industrial society*. (Marim Vater, translator). Tehran: Kavir. (In Persian)
- Institute of Culture, Art and Communication. (2018). *Values and Attitudes of Iranians*. Tehran: Institute of Culture, Art and Communication. (In Persian)
- Javaheri, F; and Balakhani, Gh. (2006). Mass media and trust: A study of the impact of mass media on social trust (case study of Tehran citizens). *Social Sciences of Ferdowsi University of Mashhad*, 7(3), 1-29. (In Persian)
- Kafashi, M; and Azadeh, N. (2009). Social factors influencing the level of social trust among faculty members. *Sociological Research*, 9(3), 89-116. (In Persian).
- Khoramabadi, Y; and Abdali, F. (2014). Analysis of factors affecting the formation of social trust among elementary school teachers in Ilam city. In the first national conference on sustainable development in educational sciences and psychology, social and cultural studies. (In Persian)
- Kotabi, M; Adibi-Sadeh, M; Ghasemi, V; and Sadeghi-De-Cheshmeh, S. (2009). Measuring social trust and its influencing factors in the centers of Chaharmahal and Bakhtiari counties. *Applied Sociology*, 40(21), 97-122. (In Persian).
- Mahdavi, S; Idrisi, A; and Rahmani-Khalili, E. (2009). Studying the effect of religiosity on social trust of Tehrani citizens. *Sociology of Social Issues of Iran*, 3(2), 1-20. (In Persian).
- Matin, N; and Talebpour, Ak. (2018). Determining the effects of factors influencing social trust in Kish Island. *National Conference on Civil Engineering and Architecture, 21st Century Urban Management*. (In Persian).
- Moaidfar, S; and Jahangiri, P. (2009). Generalized social trust and its influencing social factors. *Historical Sociology*, 1(1), 47-68. (In Persian).

- Mohammadi, E. (2018). Investigating and understanding the relationship between social trust towards executive bodies and citizen satisfaction and its influencing factors (Case study: Mazandaran Province). Fourth International Conference on Management, Psychology and Humanities with a Sustainable Development Approach. (In Persian).
- Mohammadi, J; and Zanganeh, M. (2013). Measuring the factors affecting the level of citizens' trust in the municipality: Citizens of Neyshabur City. *Geography and Environmental Planning*, 24(1), 155-170. (In Persian).
- Mohseni-Tabrizi, A; Moedfar, S; and Gulabi, F. (2011). Investigating social trust with a generational perspective on society. *Applied Sociology*, 41(22), 41-70. (In Persian).
- Molaei, J; Ranjbarian, A; Seyidi, S; and Hosseini, S. (2016). Investigating sociological factors affecting the level of social trust (Case study: female students of Payam Noor University in Abadan). *Social Development*, 10(4), 105-122. (In Persian).
- Naimi, Ki; and Mehdizad, V. (2017). Studying and measuring social trust among border residents of Marivan city. *Journal of Border Studies*, 15(4), 13-34. (In Persian).
- Pasban Shoghabad, M. (2014). Study of social factors affecting organizational social capital (Master's thesis). Faculty of Literature and Humanities, Tehran. (In Persian)
- Pirahri, N. (2011). Measuring Social Trust and Its Indicators Among Tehrani Citizens. *Sociological Research*, 17(5), 151-170. (In Persian)
- Pohchin, L. (2006). Exploration of social capital and physical activity participation among adults on Christmas Island.
- Pourhossein, S. (2018). Social Trust, Concepts, Theories and Aetiology. Tehran: General Directorate of Research and Evaluation of the Iranian Broadcasting System. (In Persian)
- Qadimi, M. (2007). Study of the level of social trust and its influencing factors among students of Zanjan universities. *Shonath*, 53-54(0), 325-356. (In Persian).
- Qasemi, B. (2014). Study of Factors Affecting the Social Trust of Students in Dargozin County (Master's Thesis). Payam-Noor University, Hamadan. (In Persian).
- Rotstein, B. (2014). Social traps and the issue of trust. (Laden Rahbari, Mahmoud Sharepour, Mohammad Fazeli and Sajjad Fattahi, translators). Tehran: Ageh. (In Persian)
- Sabet Vishkasoukhe, Z. (2020). Social trust and its influencing factors (case study: citizens of Rasht city) (Master's thesis). University of Guilan, Guilan. (In Persian)
- Sadat-Khademi, M. (2010). Study of factors affecting social trust with regard to personal characteristics of Soure University students. *Studies in Geography, Urban Development and Management*, 22(6), 189-203. (In Persian)
- Saderi-Bibalan, S; Motamed, M; and Kavsi, M. (2019). Measuring social trust and its influencing factors among rice farmers in the east of Gilan province (case study: Astana Ashrafieh). *New Achievements in Humanities Studies*, 15(2), 55-76. (In Persian).
- Saenghiran, T. & Chaipoopirutana, S. (2023). A dynamic model of factors influencing of trust, attitude, subjective norm, and perceived behavior control on e-commerce repurchase intention towards generation Z in Thailand. *Social Science Asia*, 9(1), 1-18. <https://doi.org/10.14456/ssa.2023.2>
- Seydamami, K; and Montazeri-Moghaddam, R. (2012). The role of trust culture and the performance of political institutions in creating political trust: A survey of students at Tehran universities. *Journal of Political Science*, 7(4), 189-216. (In Persian)
- Seydzadeh, Gh. (2010). Study of social trust and its factors among the people of Zahedan (Master's thesis). University of Birjand, Birjand. (In Persian)
- Shaygan, F. (2009). A Study of Factors Affecting Political Trust. *Journal of Political Science*, 4(1), 153-179. (In Persian)
- Shekarbeigi, A; and Sarukhani, M. (2011). Modernism and Family Social Capital. Tehran: Sociologists. (In Persian).
- Sobhani-Nejad, M; Fali, Jd; and Ghobadi, M. (2010). The level of social trust of Iranians towards business owners and guilds in the country. *Cultural Society*, 1(1), 33-62. (In Persian)
- Tanha, A. (2023). Sociological explanation of the level of social trust in adolescents (Master's thesis). Payam Noor University of North Khorasan Province, Payam Noor Center of Bojnord, Bojnord. (In Persian)
- Vosoughi, M; and Aram, H. (2017). Studying social trust and its influencing factors in Khalkhal city (Ardabil province). *Journal of Sociological Research*, 3(3), 133-156. (In Persian).
- Wang, Qun, K, Baohua, Y and Jun, Ch. (2023). Social trust and subjective well-being of first-generation college students in China: the multiple mediation effects of self-compassion and social empathy, *Front. Psychol.* 24 April 2023 Sec. Personality and Social Psychology Volume 14 - 2023 <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1091193>

- Yahyizadeh, B; Haj Mohseni, M; and Habibi, A. (2017). Measuring social trust and its influencing factors among students of Allameh Tabatabaei Center in Sabzevar in the academic year 2016-2017. In the Second National Conference on New Approaches in Education and Research. (In Persian).
- Yari, H; and Hezar-Jeribi, J. (2012). Study of the relationship between the feeling of security and social trust among citizens (case study of residents of Kermanshah). Strategic Research on Social Issues in Iran, 1(4), 39-58. (In Persian).
- Zabardast, M. (2014). Study of social factors affecting citizens' trust in urban organizations with emphasis on organizations. (Master's thesis). Shahid Bahonar University, Kerman. (In Persian)
- Zahedi, M. (2017). Study of factors affecting social trust of students (case study: students of Payam Noor University, West Tehran). Social and Cultural Strategy, 6(3), 291-325. (In Persian)
- Zahiri-Niya, M; and Nikkhah, H. (2015). Measuring social trust among residents of Bandar Abbas city and its influencing factors. Cultural Sociology, 6(1), 85-106. (In Persian).
- Zamanian, M; Khademi, Z; Saadat, M; and Vahdani Zargah, F. (2015). Study of measuring the level of social trust and factors affecting it among citizens. Third National Conference on Sociology and Social Sciences. Tehran. (In Persian)
- Zolfaghari, Abolfazl; Juma, Farhad; Sepahvand, Hojjat; and Derykund, Kh. (2013). Social factors affecting the level of social trust of secondary school teachers in Khorramabad. Quarterly Journal of Social Sciences, 60(60), 229. (In Persian).